

Národní pedagogický institut ČR
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce 46. ročník, 2019/2020

Okresní kolo – řešení – I. kategorie

1. a) *určeným* > *určených*; b) v, vii.

Bodování:

a) Za správnou odpověď – 1 bod;

b) za každou správnou variantu – 1 bod, za každou špatnou variantu 1 bod odečtete. Záporné body se neudělují.

Celkem tedy za tuto část maximálně 3 body.

2. Příklad řešení:

(1) Ten muž, jenž u nás včera večer zazvonil a jehož se má sestrčka tak polekala, vlastně vůbec nebyl žádný cizinec. (2) Byl to syn dědečkovy sestry, jež už před mnoha lety odjela do Kanady a o níž jsme od té doby nic neslyšeli. (3) V zámoří se jí ale narodilo šest synů, již měli poměrně dobrodružné životní osudy. (4) Nejstarší si koupil škuner, s nímž obeplul celý svět, druhý se zase živil jako turistický průvodce v hlubokých kanadských lesích, jímž rozumí lépe než kdo jiný. (5) A ten nejmladší se rozhodl odjet do Evropy a poznat své příbuzné, o nichž od své matky slyšel vyprávět.

Bodování:

Za 8 správně užitých tvarů – 5 bodů;

za 7 správně užitých tvarů – 4 body;

za 6 správně užitých tvarů – 3 body;

za 5–4 správně užitých tvary – 2 body;

za 3–2 správně užitých tvary – 1 bod;

za méně – 0 bodů.

Pokud text vykazuje nějaké kompoziční či syntaktické nedostatky (není souvislý, není příliš smysluplný, některá souvětí nejsou zcela korektně utvořena, obsahuje více než pět souvětí apod.), odečtete 1 bod, záporné body se neudělují.

Celkem tedy za tuto část maximálně 5 bodů.

3. Příklad řešení:

a) 1. význam: za svoji osobu, sám za sebe, za sebe osobně

2. význam: jeden za druhý, výčtově, do řady za sebe

b) příklad užití: *Firma Laurin & Klement zpočátku vyráběla pět typů bicyklů.*

význam: jedno z provedení výrobku ap. s charakteristickými parametry

Poznámka: Uznávejte i jiné vhodné případy užití slova *typ*.

Bodování:

- a) Za výstižné vysvětlení obou významů – 2 body;
za výstižné vysvětlení jednoho významu – 1 bod;
b) za uvedení vhodného příkladu užití – 1 bod;
za výstižné vysvětlení významu – 1 bod.

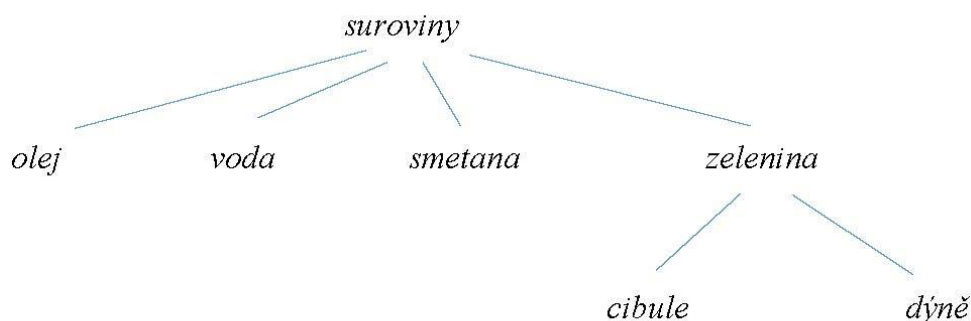
Celkem tedy za tuto část maximálně 4 body.

4. a)

Osoba	Slovesné tvary	Význam v zadaném textu (příklad řešení)
1.	<i>rozkrájíme, osmahneme, přidáme, smažíme, zalijeme, promícháme, vaříme, stáhneme, přilejeme, osolíme, opepříme, rozmixujeme</i>	slovesné tvary zahrnují adresáta/adresáty i autora, popisují jednotlivé kroky přípravy polévky
2.	<i>zřed'te, povařte</i>	slovesné tvary vyjadřují doporučení autora adresátovi/adresátům
3.	<i>rozvoní, byla by ponořena*, nezměkne, zhoustla</i>	slovesné tvary se vztahují k polévce a surovinám, popisují stav surovin nebo polévky v průběhu přípravy pokrmu

* Poznámka: Uznávejte i *aby byla ponořena*.

b) Pokud podle vás polévka příliš zhoustla, zřed'te ji vodou a ještě chvíli povařte.

c)

d) Příklad řešení:

i. Skupina A: *rozvoní* (význam předpony: fáze nějakého děje nebo stavu; uznávejte i: počátek děje)

Skupina B: *rozkrájíme, rozmixujeme* (význam předpony: rozdělení původního celku na menší části)

ii. Skupina A: *rozepsat* – *Včera jsem rozepsal dopis příbuzným, ale nestihl jsem ho ještě dokončit.*

Skupina B: *rozbít* – *Já vážně nemůžu za to, že jsem tu sklenici rozbil: venku hrozně nahlas zahoukalo auto a já jsem se tak lekl, že jsem ji upustil.*

iii. Skupina A: *rozjet* – *Podnik rozjel výrobu nových modelů. / rozběhnout se – Najednou se motor rozběhl jakoby sám od sebe.*

Skupina B: *rozjet* – *Kola traktoru rozjela hroudý hlíny na silnici. / rozběhnout se – Děti chvíli stály v hloučku a pak se rozběhly do všech stran.*

Bodování:

a) Za každý správně vyplněný řádek v tabulce – 2 body, celkem tedy za tuto část maximálně 6 bodů.

Pokud soutěžící zapomene v 1. řádku vypsát 1–2 slovesné tvary nebo pokud ve 3. řádku zapomene vypsát nebo nepřesně vypíše 1 tvar, udělte za příslušný řádek 1 bod. Při drobných formulačních nedostacích v některém z vysvětlení udělte za příslušný řádek 1 bod.

b) Za správně vypsané souvětí – 1 bod.

c) Za 7 správně umístěných slov – 3 body;

za 6 správně umístěných slov – 2 body;

za 5 správně umístěných slov – 1 bod.

d) i. Za správně vypsaná a zařazená 3 slova – 2 body; za 2 slova – 1 bod;

za vhodnou charakteristiku obou významů – 2 body; za vhodnou charakteristiku 1 významu – 1 bod.

ii. Za 2 vhodně zařazená a užitá slovesa – 2 body; za 1 sloveso – 1 bod.

iii. Za vhodné sloveso užitá ve 2 větách nebo souvětích – 2 body. Celkem tedy za tuto část maximálně 8 bodů.

Celkem tedy za tuto část maximálně 18 bodů.

Celkem tedy za jazykovou část maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

A) slohovou úroveň textu, zejména:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu

B) jazykovou a pravopisnou správnost projevu, zejména:

- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- znalost kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Bodování části A): 0–10 bodů.

Bodování části B): 0–10 bodů.

Celkem tedy maximálně 20 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.